

PhD-prosjekt
Det juridiske fakultet
UiT – Norges arktiske universitet

MAGNHILD HAUGEN

26. JANUAR 2023

Samiske elevers rett til opplæring i og på samisk i grunnskole og videregående skole

PRESENTASJONENS STRUKTUR

BAKGRUNN
FOR
PROSJEKTET

METODISKE
TILNÆRMINGER

SPRÅKVITENSKAP
OG HISTORISK
PERSPEKTIV

PRESENTAJON OG
GJENNOMGANG AV
PROBLEMSTILLINGENE

OPPSUMMERING

01

02

03

04

05

BAKGRUNN FOR PROSJEKTET

MOTIVASJON FOR PROSJEKTET

- Interesse for utdanningsrett og minoriteters rettigheter i skolen.
- Erfaring som språklærer i videregående skole.
- Språk og språkrettigheter.
- Samiske språk under press.

BEHOVET FOR AVKLARING

- Stor variasjon i samiskopplæring i norsk skole.
- Regelverket tolkes ulikt – forskjellsbehandling.
- Manglende tilgang på informasjon om retten til samiskopplæring, elever og foreldre kjenner ikke til sine rettigheter
- Skolenes ansvar.

HVA JEG ØNSKER Å OPPNÅ

- Klargjøre hvordan rettigheten til opplæring i og på samisk språk skal forstås.
- Klargjøre rammer for skolenes organisering av samiskopplæring.
- Bidra til at flere barn og unge får opplæring i samisk.

METODISK TILNÆRMING

TVERRVITENSKAPELIG PERSPEKTIV

- Tradisjonell juridisk metode – rettsdogmatisk og folkerettslig analyse av lovverket
- Trekke inn språkvitenskapelig og pedagogisk teori i tolkningen av bestemmelsene som regulerer retten til samiskopplæring
- Komparative elementer i vurdering av hvordan regulering best kan ivareta reell språklæring

SAMISKOPPLÆRING I ET SPRÅKVITENSKAPELIG OG HISTORISK PERSPEKTIV

FORMÅL

- Aktualisere problemstillinga
- Redegjøre for relevant bakgrunnskunnskap

SPRÅKOPPLÆRING

- Redegjøre for teori om språklæring
- Pedagogiske modeller for språkopplæring
- Diskutere ulike teoretiske perspektiver

HISTORISKE RAMMER

- Historisk opplæringslovgivning
- Fornorskningspolitikkenes konsekvenser

HOVEDPROBLEMSTILLING:

På hvilken måte kan retten til opplæring i og på samisk i grunnskole og videregående skole slik den følger av opplæringslova kapittel 6 realisere retten til språk etter Norges internasjonale forpliktelser?

Hvilke krav til opplæring i og på samisk kan utledes av internasjonal rett?

Er retten til opplæring i samisk i grunnskole og videregående skole i samsvar med Norges internasjonale forpliktelser?

Er retten til opplæring på samisk i grunnskole og videregående skole i samsvar med Norges internasjonale forpliktelser?

I hvilken grad er retten til opplæring i og på samisk i tråd med språkvitenskapelige og pedagogiske teorier om språktilegnelse og språkopplæring?

I hvilken grad ivaretar de strukturelle rammene for organisering og håndheving av opplæring i og på samisk Norges internasjonale forpliktelser?

Hvilke krav til opplæring i og på samisk kan utledes av internasjonal rett?

URFOLKS RETT TIL Å BRUKE SITT SPRÅK	RETTE TIL UTDANNING I OG PÅ URFOLKSSPRÅK, SAMT RETTE TIL Å LESE OG SKRIVE SITT SPRÅK	RETTE TIL UTDANNING	RETTE TIL IKKE- DISKRIMINERING	EUROPEISK PAKT OM REGIONS- ELLER MINORITETSSPRÅK – ETS NR. 148
SP art. 27 BK art. 30	UNDRIP art. 13 og 14 ILO-169 art. 28	EMK art. 2 ØSK art. 13 BK art. 28 BK art. 29	EMK art. 14 ØSK art. 2	Art. 7 og 8

GRUNNSKOLE
Oppl. § 6-2 (1) og (5)

VGS
Oppl. § 6-3 (1)

Er retten til opplæring i samisk i grunnskole og videregående skole i samsvar med Norges internasjonale forpliktelser?

- Analysere rettighetenes
 - utstrekning
 - innhold
 - formål
- Rettighetene har ulik utstrekning, betydningen av i eller utenfor samisk distrikt.

GRUNNSKOLE
Oppl. § 6-2 (1)

Oppl. § 6-2 (2)

VGS
Oppl. § 6-3 (2)

Er retten til opplæring **på** samisk i grunnskole og videregående skole i samsvar med Norges internasjonale forpliktelser?

- Ulikheter i innhold, her vil læreplanene være sentrale.
- Analysere i hvilken grad bestemmelsene ivaretar formålet.
- Holde disse opp mot kravene som utledes av internasjonal rett.

I hvilken grad er retten
til opplæring i og på
samisk i tråd med
språkvitenskapelige og
pedagogiske teorier om
språktilegnelse og
språkopplæring?

FUNKSJONELL TOSPRÅKLIGHET

Formålet – hva innebærer egentlig
dette? Hvordan tilrettelegge for at
elever skal bli funksjonelt tospråklige?

SPRÅKOPPLÆRINGS- MODELLER

Sterke og svake språkopplæringsmodeller
Hvordan skal språkopplæringa foregå?
Hvordan ivaretas dette i gjeldende rett?

TOSPRÅKSSITUASJON

Hva innebærer dette, og hvilke
utfordringer medfører dette?

SPRÅKTILEGNEELSE

Hvordan lærer man egentlig et språk? Hva
må være på plass for at læring skal skje?
Forskjeller mellom første- og
andrespråktilegnelse

SPRÅKFORVALTNING

Hva må til for å sikre effektiv språkforvaltning i
et språkvitenskapelig perspektiv? Hvordan kan
lovverket ivareta bærekraftig forvaltning av
samisk språk?

I hvilken grad ivaretar staten sin plikt til å sikre at retten til opplæring i og på samisk oppfylles?

ORGANISERINGEN AV OPPLÆRINGEN	ANLEDNINGEN TIL Å BRUKE ALTERNATIVE UNDERVISNINGSMETODER	RESSURSER	TILSYN
• Manglende informasjon om retten til samiskopplæring • Skolene er dårlig forberedt i timeplanlegginga • Rundskriv om timetall og timefordeling	• Oppl. § 6-2 (5) siste setning (GRS) og § 6-3 (1) siste setning (VGS), forskriften § 7-1 • Fjernundervisning • Intensivundervisning • Særlige leirskoleopphold	• Økonomi • Kompetanse – kvalifiserte lærere • Undervisningsmaterieil	• Skolens ansvar for å sikre at elevenes rett til opplæring i og på samisk ivaretas • Elevers og foreldres klageadgang • Konsekvenser ved manglende opplæring

OPPSUMMERING

- Belyse et område med stort behov for rettslige avklaringer
 - Tydeliggjøre skolenes ansvar
 - Sette regelverket i sammenheng med språkopplæringas egenart
 - Styrke samisk språk
-